

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	— — — — —	3 frt — kr.
Félévre	— — — — —	1 frt 50 kr.
Negyedévre	— — — — —	— frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre	— — — — —	2 frt.

Felelős szerkesztő:

Dr. BUZA SÁNDOR.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)
Hirdetések jutányos áron vételnek fel.

A lap megjelenik minden szerdán.

Ő felsége Galicziában.

(*) Bárhova lépjen is felséges királyunk széles birodalma területén, mindenütt örömet kelt, mindenütt ünneppé varázsolja a napokat, melyeket szeretett népei körében tölt. S ezen nem lehet csodálkozni. Az a jóakarát, az az atyai szeretet, melyet népei boldogítására szíve mélyében ápol, alattvalóiban is az őszinte ragaszkodás, hála és szeretet érzelmeit költi fel. Alkotmányos érzületétől áthatva, nem szegődik pártokhoz, nem kedvez különálló irányzatoknak, de birodalma jólétének előmozdításán fáradozva, kiváló tapintatával mindig észre tudja venni, mi az, a mi népének fáj s mi az, a mi népét boldogítja. Ahol bajt és veszedelmet lát, ott első a segítők között. A hol nemes és a haza jólétére irányuló törekvéseket vesz észre, ott nem fukar az elismerésben. Ahol a nemzeti egység megbontó s a hazára nézve káros hatásokra talál, ott nem mulasztja el komoly hangon szólani. Megjelenése mindenütt megnyugvást, örömet kelt: mert meleg szíve, népei érdekeinek alapos ismerete mindig rávezeti azon helyes ösvényre, mely biztosítja úgy a trón, mint népeinek közös érdekeit. Felső urunk kormányzása nyitott könyv. Aranybe-

tükkel van e könyvben följegyezve: a népeit szerető fejedelem boldog s a nép, mely fejedelmét megérti, bizton eljut a jólét révébe.

Már maga e jelmondata: viribus unitis közös erővel biztos záloga azon elveknek, melyeket uralkodásában folyton szem előtt tart s eredményeiben fényesen igazol. Nem beszél sokat. Nem beszél sokszor. De ha a helyzet követeli, esze és szíve megnyitja ajkait. Szavai, ha elismerők, lelkesítenek s még ha megrónak is, megnyugtatók: mert tartozzék valaki bármely párthoz, el kell ismernie, hogy kijelentései igazságosak. El kell ismernie, hogy benne az alkotmányos király nyilatkozott meg, a ki tiszteli a törvényeket s ezek iránt a néptől is tiszteletet követel. Nincs az ő beszédében áradás. Pár szóval élénken megvilágítja a helyzetet s mindenre megtalálja a biztos orvosságot.

Most, hogy Galicziában járt, Jaroslamban Szanguszkó herceghez, a lengyel nemesek tisztelgő küldöttségének vezetőjéhez, oly elismerő szavakat intézett, hogy azokra e nép büszke lehet. Hangsúlyozta különösen, hogy: a lengyel nép minden alkalommal bizonyosságát adja hűségének és hazafiasságának, képviselői mindenütt igaz és mé-

lyen érzett hazafiassággal tartják szem előtt az ország érdekei mellett a monarchia érdekeit is.

A beszéd lényege s az ezen beszéden a megalégedésnek végig vonuló hangja feltűnt Ausztriában is s valószínű, hogy meghallották ezt külföldön is. S nem tagadhatjuk, hogy e kijelentésekből okulhatnak pártjaink s képviselőink is.

Ausztria többször adta jeleit annak, hogy velünk szemben nem a legméltányosabb. Igazolja ezt most is az a lázas tulzás, melyet ellenünk a kolerajárvány alkalmából kifejt. Ez a hazafiasságnak nem azon mértéke, mely a monarchia érdekeit is előbbre vihetné. Ez tehát lezke nekik is, a cseheknek is. Láthatják e kijelentésből az oroszok, hogy Galicziára hiába kacsingatnak, mert ott fejedelem és nép értik egymást. Láthatják a mi nemzetiségeink is, hogy a király súlyt fektet arra, hogy a nemzet békés együttműködése szilárdítsa a koronát s a korona szilárdsága adja meg a monarchiának azt az erőt, melyet kifelé a mi javunkra érvényesít. Levonhatják e kijelentésből a mi orosz barátjaink is s más nagyra törő, de egyoldalú politikusaink is a következményeket.

TÁRCZA.

Alpesi képek.

V.

Schafberg, jul. 12.

Kora reggel felébredve, reménytelenül siettünk ablakunkhoz, megnézni milyen az idő s nagy örömmel tapasztaltuk, hogy az ég egészen kék s oly felhőtlen, a milyen csak ilyen zivatar után szokott lenni. Mi esőre lévén elkészülve, a kellemes csalódás igen jól esett. Kinek ne esnék jól a kellemes csalódás? Hat óra tájban tehát vig és fris kedéllyel nekiindultunk a Schafbergnek, egy vezetővel és egy öszvérrel felfegyverkezve. Utóbbin, már mint az öszvéren, a társaság egy terebélyesebb tagja foglalt helyet, s uri kényelemmel nézte a mi gyalogos mászásunkat, mely négy és fél óráig tartott. Annál irigyebb szemekkel pislogott az öszvér reánk. Ugy látszott, hogy sehogysem volt megalégedve a helyzettel, s midőn egy pihenő után terhét ismét kénytelen volt felvenni, erősen kezdett tiltakozni, azaz rugdalózni s nagy nehezen nyugodott meg sorsában.

Az utnak első és második harmada

rendes széles ugyan, de igen köves. Különösen az első rész helyenkint oly meredek, hogy kénytelenek voltunk megállani s piheenni, nem annyira lábunk fáradsága, mint lélekzetünk akadozása miatt.

A második harmad valamivel könnyebb, vagy talán csak azért látszik annak, mert ott helyenkint már szép kilátás élvezhető s ez feljéti a fáradságot. E részen kezdenek már az erdők elmaradozni s legelőször is a Volfgang tó merül fel a láthatáron. Erről akkor kezdett lassankint a felette elterülő erős köd oszlani. Előtte csak egy-egy kék pontocska csillant elő a sűrű fehérségben, de csakhamar nagyobbodtak e kékségek s végre egész szépségében feltárult a hosszú tó, a partjain fekvő számos városkával, melyek közül különösen St.-Gilgen elragadó fekvésű.

Nemsokára a Mond tó tünt elő s utána még pár apróbb tavacska a háttérben a Dachstein is kissé megmutta magát. Ez a pár szép látvány azonban csak előkészítője s egy része volt a főntről élvezhető remek és változatos körnézetnek. A második rész végén kis menház áll, hol a fölfelé törekvő közönség kissé kipihenheti eddigi fáradságait s üjti erejét az utolsó részre, mely rendkívül

nehéz. Ez az út vagy sziklába van vágva s itt ott lépcsőket képez, vagy némely helyen eredetiségükben állanak a sziklák, s nines fölöttük út készítve. Ilyen helyen hol apró, hol igen nagy lépéseket kell tenni s ezen egyenetlen menés már magában is igen fárasztó.

Roppant vad ez a vidék már. A fűvön és törpe fenyőn kívül semmi sem terem, sőt még ez utóbbi is alig bírja fejét a sok kőszirt között kiütni.

Kis út után a fenn levő vendéglő kezdett előtűnedezni nagy örömkökre, de biz ez csalóka fény volt, mert midőn egy-egy jó darabot menve felnézgettünk hozzá, az mindig egyforma messzeségben látszott állani. Végre mégis csak elértük s a pár lépésnyire levő korláthoz menve, gyönyörűséggel néztük a szemeink elé táruló fenséges panorámát, mely minden oldalon más és más szépséget mutatott.

Minthogy az ég lassankint borulni kezdett, először is a magas hegyek felé tekintettünk, melyek három oldalát képezték a látóvalóknak. Négy-öt sorban tüntek fel a szebbnél szebb alakzatu óriás hegyek, melyeknek legutolsó sorát már havasok ké-

Lapszemle.

Sajátságos teremtés az ember. A rosszat csak ki kell gondolni, százan követik. A jó meg oly nehezen tör utat magának. A rossz nagyon halad. A jó csak úgy czamogva jár utána. Sok kilométer távolságban. Egy bolond százat csinál. De száz okos sem tud még egy okosat csinálni. Ilyen gondolatokat ébreszt bennünk hazánk iparosainak miskolczi gyűlése. Hazánk földmivelő ország ugyan, de vannak jó darab területei, a hol a nép jólétét csakis az ipar: kézmű-, házi és gyári ipar mozdíthatja elő. Iparosaink általában nem bírnak azon képzettséggel, mely őket korunk előhaladott állapotában azon színvonalon mutatná be, mely úgy az iparos zsebében, mint a munkáltató igényeit és izlését csak türhetőleg is kielégítené. Nálunk általában az a felfogás uralkodik, hogy iparosnak az emberek gyengébbfejű elemei valók. A paraszt iparos, az iparos ur, ha 30—40 frtos dijnok is, szeretne lenni. Az apa ezt veri a gyermek fejébe. Az ur meg azzal ijeszti rosszul tanuló fiát, hogy eszmadjának adja. Így lepik el aztán az iparos pályát a gyengefejük. S ez az oka, hogy iparozásunk nem válnak be. Ha itt-ott egyik-másik iparosunk czikkei megütik is a mértéket, az mesterségét vagy vándorútjában tanulta, vagy más fejlettebb államból került közénk. Már maga ez a körülmény is mutatja, hogy az iparossághoz is a kitartó szorgalom s fejlett testi erő mellett ép úgy kell az ész, ügyesség és jóizlés, mint más pályákon.

Kormányunk kezdettől fogva fordít ugyan némi gondot az iparosok szellemi fejlődésére is, de biz ez még az ő általa óhajtott csekélyke czél tekintetében is sok kívánni valót hagy maga után. S magának a kormánynak kifejezett czélja sem egyéb a kezdetek kezdeténél. S még ez a kezdetek kezdete is csak vajudik a gyakorlatban. Az a követelés, hogy az iparos tanuló délelőtt tanulja mesterségét, délután pedig hasznos ismereteket rendszeres s e czélből

pezték legtöbbször; de ezeket, fájdalom, már keveset láthatunk a mindinkább tornyosuló felhők miatt. E nagy hegyek között itt-ott pár szép tó kandikált elő. Első sorban a már említett Wolfgang s a nálánál jóval kisebb Fuschl és Zeller tavak tűntek fel, de legfestőibb volt valamennyi között az a piezi tavaeska, mely mellett Lichtenstein hercegnék fekszik egy vadászkastélya. Ez elragadó szépségű, csodálatos, sötétkék vízzel s előnyös fekvésével.

A láthatár negyedik oldala legmeglepőbb volt mindnyájunknak, talán azért, mert a sok hogy látásától kifáradt szemünknek oly jól esett azon a végtelennek látszó sikágon megpihenni. A sok csucsok után oly bájos volt az a falvakkal, erdőkkel, országutakkal, szántóföldekkel tarkázott nagy lapály, mely derékszöget képezett a Schafberg csucsával.

A betekintés ugyan rémes oda s tökéletesen oly benyomást tesz, mintha azt a hegyet közepén ketté szelték volna, s másik részét az utána levő átmeneti hegyekkel el-tüntették volna innen, hogy ez óriási síkságot állítsák helyébe.

A korlát dacára is hajmeresztő a tekintés a borzasító mélységbe, sőt a Schafberg csucsa kissé előre is hajlik s az ember egy kinövészerű sziklatömbön áll.

E nagy síkságon terülnek el az Atter

alakult és szervezett iskolákban tanuljon s fölvétele előtt a népiskolát becsülettel elvégezze, csak az ábrándozók fejében fogamzhatnak meg.

Ily körülmények között a miskolczi iparos gyűlés indítványai s az az eszmekör, mely e gyűlést igen tisztos magaslatra emeli, oly jó hatással vannak reánk, mint a nyár szárazságában szomjazó földre a esendes, üdítő eső. Ime, ide iktatjuk indítványait, szíveleljék meg ezeket iparosaink is, gondolkodjanak felette azok is, kik hatni és tenni hivatva vannak. Az 1884. XVII. t. cz. 6, 7, 8. és 47. §-ai törlendők. Mindenütt ipartestületek létesítendők. A gyáros, ha kézműiparos segédek tart, a lakóhelyén illetékes ipartestület tagja legyen. Az iparigazolványok a testületek útján terjesztessenek föl az iparhatósághoz. Az ipar és kereskedelem kiváló egyénei helyet kérnek a főrendiházban. A magasabb képességű tanulók számára külön szakirányú iskolák szerveztessenek. Az iparosok az országos tanácsban hatályosabb képviseltetést nyerjenek. Tanulóul csak népiskolát végzett növendék vehető fel. A tanuló csak akkor szabadítható fel, ha az alsófoku ipariskolát elvégezte. Egyes góczpontokon a szakiskolákhoz ipartelep s tanműhelyek csatoltassanak. A segédek számára szaktanfolyamok szerveztessenek. Végre technológiai iparmúzeumok állíttassanak fel. — Már e pontok is mutatják, hogy az iparos gyűlés hivatásának magaslatán áll. Sajnos, hogy egyéb mellékes kérdéseket térszűke miatt mellőznünk kell.

Ezek történetek a mult héten az anyagi téren. De nemcsak kenyérrel él az ember, hanem Isten igéjével is. A szellemek világában is nagy dolog adta elő magát. A pápa irt a magyar kath. püspöki karhoz s az ő utjokon a magyar kath. hivekhez. A katolikusok jó szívének jól esik az a meleg szeretet, a mely ő szentségének minden szaván előmlik. De az „Egyetértés“-nek nem tetszik. Már közlése alkalmával ócsárló megjegyzésekkel kísérte. S már előre kimondja, hogy nem lesz jó hatása hazánk katoliku-

és Mond tavak. Az első hatalmas nagy; hossza 20 km. mélysége 2—3 km. s az osztrák-magyar monarchia legnagyobb tava; az utóbbi pedig rendkívül kies fekvésű.

Végig élvezve mind e szép kilátást, nem sajnáltuk a kiállott fáradságot, csupán azok sajnálhatók, kik felmenetelükben teljesen borult időt találnak, mi itt igen könnyen megeshet. Egy két óra alatt gyakran a legkézből égboltozat felhőssé válik.

Sokan úgy rendezik dolgukat, hogy este érve fel, itt láthatják a napkeltét s a kora reggeli legszebb kilátást.

A vendéglő igen kényelmesen van berendezve, minden kapható benne s a feljáró sok turista szívesen fizeti a nagy fáradság után a meglehetősen magas árakat; a vizet azonban ingyen adják; nem úgy, mint a Sonnenstein hegyen, hol egy palaczk, azaz két pohár ára 6 krajczár.

Ebéd után elsétáltunk az épülő fogaskerekű vasúthoz, melynek augusztus 1-én kellett megnyitni, a munkálatok tehát már vége felé jártak; azonban még repesztettek pár sziklát egyes helyeken, s ez igen szép látvány volt a magasból és kellő távolságból.

Mulatságunk azonban csakhamar megzavarodott, mert az eső kezdett cseperegni. Félve a nagyobb zivatartól, gyorsan utra keltünk s a lehető legrövidebb, de egyszerű legmeredekebb egyenes irányban

saira. Mily boldog is az az „Egyetértés“. Ő mindezeket előre tudja. Hát bizony nem találta el. Nem jó a fuvola hangjait dudán utánozni. Az „Egyetértés“ dudája még csak nincs is jól hangolva. Ez egygyel több ok arra nézve, hogy a katolikusokat az ő hangjai el nem altatják. Mi is van hát abban az enciklikában, hogy az „Egyetértés“ oly savanyu képet vág hozzá? Azt mondja, azért nem szereti, mert harezra hí fel azzal, hogy a katolicizmus ellenségeiről szól. Ez helytelen, ugymond, mert nálunk a katolicizmusnak nincsenek ellenségei. No iszen ezt ő maga sem hiszi, de mert alkalmoszerű s egy kis altató nem ártana, tehát mondja. Ne féljen az „Egyetértés“. Nem hí az fel harezra. Csak a közönyből ébresztgeti azokat, a kik szundikálnak. Rámutat a veszályekre. Ezekkel szemben utalja hiveit a vértetésre. Csak annyi van ebben az enciklikában: a katolikus maradjon katolikus, legyen hű egyházához s éljen hazájában törvényes jogaival. Ez nem harez. Ez csak a kath. egyént megillető jogok határa oly értelemben, hogy nyugodjanak meg abban, amit a mi jó felséges királyunk szíve és esze jóváhagy. S ebbe mi bele is fogunk nyugodni. A mi harezunktól tehát nincs mit félni. Evvel a harezczal kár izgatni. Nem olyan természetű ez, mint a nagyhirű kőrösi kirohanás. De most bátrak vagyunk egy kérdést intézni a zagypartii politikusok hivoihez. Hát ha az „Egyetértés“ felekezetének pápája egy ily irányú enciklikát bocsátana ki az ő érdekében, vajjon akkor is ebből a dudából fujná-e a nótáját? Khéthelkhedem maghamath. Czicza, hess! Ott az égér. Arra less!

Stuart Mária.

I.

A világtörténelem gyászos szomorujátéka között kevés oly hősnővel találkozunk, kinek sorsa az emberöltők, a korszakok igazi mély rokonszenvét nagyobb joggal igényelné, mint épen Stuart Máriáé. Egy

haladtunk lefelé. A fűvön gyakori megesszások értek. Ilyenkor közelebbi ismeretségbe kerültünk a földdel a többiek nagy mulatságára. Ez alatt mindig jobban esett, úgy hogy egészen kis zivatar lett, mire a menházba érkeztünk. Itt kissé rendbeszedtük öltözékünket, mi annak föltürése és tűzéséből állt, s hátunkra akasztottuk kendőinket a hűvös levegő miatt s megindultunk, mint egy vándorszínésztársaság, és hol esőben, hol a nélkül haladtunk lefelé három óra hosszáig.

A vendéglőben mindenki pihenésnek adta magát; ki a karszék szögletében, ki a délutáni kávé mellett felejtette el fáradalmait, társaságunk egy érdemes tagja pedig fürödni vágyott, gondolva, hogy a legjobb részt ő választja; de keservesen csalódott, mert a fürdőkád csapja el levén romolva, abban vajmi kevés viz maradt. Fájdalommal kellett a fürdőről lemondania s azonfelül egy forinttól megválnia, mit e száraz fürdőért kellett fizetnie, dacára, hogy határozottan állította erős magyaros kiejtéssel, hogy „das war kein Bad.“

E kis epizod után, mely a többieknek nagy mulatságára szolgált, csakhamar utra készen áltunk, a Wolfgang tavon áthajózva vasutra ültünk s a fenntről, Schafberggről látott tavak egy része mellett elhaladva Salzburgba értünk.

könyvtárt irtak már össze az angol, francia, német historikusok a szép skót királyné lelki világának, eszméinek, nagy arányú jellemének gondos történelem-bölcsészeti alapon való kutatásában. — A végeredmény a legkülönbözőbb következtetések útjaira való elágazások után immár a historikai kritika által meg van állapítva s most már bátran elmondhatjuk, hogy ez a fejedelmi hölgy, kiről a rágalom, a czéltudatos ferdités, az irigység kigyója, vagy a felekezeti szűkkeblű elfogultság rémmeséket koholt, az erköletelenség fertőjében kegyetlenül meghurczolt és eltiport, az a Stuart Mária jobb volt hírenél, a legszebb erények illatos virágával ékeskedett; vallásához, a ker. kath. anyaszentegyházhoz vértanui törhetlenséggel ragaszkodott s egy szenthez illő ritka megnyugvással és égi fenséggel nyújtotta nyakát a bakó bárdja alá.

Stuart Mária született 1532-ben. Atyja V. Jakab skót király, anyja Quise Mária hercegnő volt, közeli rokonságban állott az angol királyi házzal, mert nagyanyja Margit VII. Tudor Henrik angol király leánya volt. Atyja halálakor csak 8 napos volt, 6 éves korában egy francia zárdába küldték, hol igen jó nevelést nyert. 16 éves korában testi és lelki szépségének teljes pompájában született, midőn a francia Dauphin, Ferencz neje lett 1557-ben, 1559-ben férjével a dicső és fényes francia trónra lépett. Fenkölt műveltségével, elragadó kedvességével, bájosságával az egész nemzetet és udvart elragadta. — ragyogó és szerencsés élet állott előtte. Mily boldog is volt a bálványozott ifjú királyné, mennyi esillogó varázsos remény, mennyi titkos, álomszerű vágy, rózsaszínű ábrándkép valósult meg egyszerre előtte. Minden csak érette látszott élni, lehelni, mosolyogni, minden nyíló virág csak érette illatozni, minden sugárka fény csak érette égni és tündökölni. De iml férje már 1560. december hó 5-ikén meghalt s ő mint egy paradicsomot vesztett számkivetett, mint egy letarolt himes mező, csüggedten állott fényes boldog pályájának korai alkonyánál. Szép volt a boldog élet, ah de rövid, mint egy játszi elfutó álomkép.

19 éves volt a fiatal özvegy, de már elég erős arra, hogy egy keserű élet ürömmel teli poharának lassu kiürítését megkezdje.

Stuart Mária, ki Tudor Mária halála után 1558-ban az angol királynői czímet is felvette, 1561-ben Skótiába hajózott, hogy őseinek trónját birtokába vegye. Erzsébetnek eselszövényeit és töreit kikerülve, augusztus 19-én szerencsésen elérte a skót partot. Az új világ, melybe lépett, teljesen különböző volt a régítől. A régi aranyos, napsugaras, az új rideg, komor. A fanatikus Knox puritán skótjai gyűlölték a katholicismust s hiteért a királynőt is. Knox azt kiabálta a szószeokról, hogy inkább 10,000 ellenség törjön be Skótiába, mintsem egyetlen mise is mondassék s e mellett folyton lázított a bálványimádó Jezabel ellen. Mária azonban erélylyel fogott a kormányzáshoz, nem ő rajta, a viszonyokon mult, hogy jó szándékai, törekvései, hajótörést szenvedtek.

Erzsébet gyűlölte az ambiciosus Mária, mert az angol trónról nem akart az utódlás jogának számára való biztosítsa nélkül lemondani, gyűlölte azért is, mert katolikus, szebb, szellemesebb, erényesebb volt nála, a léha, erköletelen, zsarnok királynőnél.

Miután Mária kezét hiába kérték feje-

delmek, szive vonalmát követve, férjéül unokabátyját, Darnley Henriket választotta, főministerévé pedig féltetvéret, Murray grófot tette. Mária Darnleyben nagyon csalódott, mert ez ember neje gyöngédségeit durvasággal viszonzta, nagyravágyó, erőszakos volt, ki, mert neje őt megkoronáztatni vonakodott, több nemessel összeesküdött. A terv az volt, hogy Ricciót, a királynő titkárát, kit Darnley vágya teljesülésének egyedüli akadályául tartott s kit kath. vallása miatt az összeesküvők elpusztítani óhajtottak, megölik s a hatalmas Darnley kezére játsszák a koronát. Ricciót meg is gyilkolták a királynő jelenlétében, de Mária a véres katasztrófa után védelmére szólítja a hű nemességet, mire az összeesküvők angol földre Erzsébethez menekültek, ki tudott, a konspirációról. Darnley, hogy a királyné kegyét újból kinyerje, kijelentette a kir. tanácsban, hogy neki az összeesküvésben semmi része sem volt s ő azt nem is helyeselte, mire Mária férjének megbocsátott. Igen, de Murray kérésére az összeesküvőknek is amnesztiát adott. Ez amnesztia a házasság közt a békét újból feldulta, mert Darnley elárult bűntársainak bosszujától félt s azért ellenezte a kegyelmezést. Darnley félelme nem is volt indokolatlan, mert a czinkosok vesztét elhatározták. Darnley 1567-ben súlyosan megbetegedett, neje Edinburgban egy villában ápolta, midőn azonban február 9-én éjjelkor palotájába tért vissza egy udvarhölgye menyegzőjére, 2 órával utóbb egy löporrobbanás légberepítette a férj lakását; Darnley holttestét, melyen fojtogatási nyomok látszottak, a szomszéd kertben találták meg.

Az a kérdés, volt-e része Mária férjének meggyilkoltatásában? És ez fontos kérdés, mert ezzel gyanusította őt Skótország, Erzsébet s az egész világ, e vád alapján akarta Erzsébet St. Mária, unokatestvéret elítéltetni, ami azonban nem sikerült.

Ma Mária ártatlansága napnál világosabb. Legerősebb bizonyítékok ellene az u. n. szekrényes levelek: Mária állítólag 8 levelét Bothwelhez, 3-ik férjéhez, annak egy szolgájánál szekrénybe zárva megtalálták. E szekrénytől nevezik e híres leveleket szekrényes leveleknek, casetten, briefe. E levelek valódisága felett hosszú időn át pro et contra folyt a vita. A protestans Opitz, Bekker Henrik, s főképen Cardauns (Der Sturz Maria Stuarts) Marcour Karlova napnál fényesebben bizonyították e levelek hamisságát. Darnleyt a puritán nemesség egy összeesküvése ölte meg Mária tudta nélkül, melybe Murray és Bothwell is tartozott, mert bosszút akartak állani rajta elárulatásukért s mert félték uralomra jutásától s ezáltal vesztüktől. Ez a valóság; minden egyéb mese, rágalom s ferdités. Bothwel, ki nagyravágyó, erélyes vakmerő és hatalmas gróf volt, a királyné kezének odaigérésével vonták pártjukra az összeesküvők s e Bothwel a királynét az utban 1000 lovassal megtámadva és elfogva, nejevé lenni kényszeríté. Mária e lépése a megfontolatlanosság végzetes elhatározása volt. Az ébredő és terjedő gyanunak bő táplálékot nyújtott e házasság 3 hóval férje halála után s a királyné bukásának főtenyezőjévé lett, mert Mária bűnrészeségét bizonyítani látszott.

Az összeesküvők a házasság után most már Bothwel ellen fordultak, ki a királynét örülten féltve, úgy bánt vele, mint foglyával, — állítólag, hogy Mária fogságából kiszabadítsák és Darnley halálát megboszulják,

valóban pedig azért, hogy elősegítsék Mária bukását, melyhez apropos jött a Bothwellel való házasság s a puritán Murrayt tegyék uralkodóvá. Bothwel a lázadók ellen sereget gyűjtött, de a királyné belátva a harc sikertelenségét, Dunbár várával magát megadta azon feltétel alatt, ha Bothwelnek semmi bántódása nem lesz. Bothwel utóbb az Orkney szigetekre, innen Dániába bujdosott, hol börtönbe került; itt megörlve, 10 év után meghalt. Stuart Mária Loehleven várába zárták a lázadók, hol piszkos rágalmak orditozása közben, halálfenyegetések között a trónról való lemondását 1 éves fia javára tőle kiereszkölték. Ezzel a protestantizmus diadala is be lett tetőzve Skótiában. A parlament 1567. október havában a protestans vallást egyedüli igaz vallásnak nyilvánította s ezenfelül minden királyt kötelezett annak megtartására.

Dr. Fichtel János.

Aszfalt és beton.

A magyar aszfalt részvénytársaság összehasonlítja a Rákóczy-utczában általunk készített betonjárdát saját — aszfalt burkolat — járdájával és azon állítást koczkáztatja, hogy nincsen tartósabb, czélszerűbb tehát olcsóbb burkolat az aszfalt burkolatnál.

A magyar aszfalt részvénytársaság ezen állítása a tényeknek nem felel meg; és igen bölesen hallgatja el azon körülményt, hogy az általa az elmúlt évben készített összes aszfalt burkolatot már az idén tataroznia kellett, míg elenben az általunk — a Rákóczy-utczában több év előtt, bár ha régiebb rendszerünk szerint — készített betonjárdán csekély repedések mutatkoztak, melyeket helyreigazítottunk.

Az elmúlt évben újabb — saját rendszerünk szerint süritett cement-betonból általunk készített járdákon és kapubejárókon sehol sem mutatkoznak repedések vagy hiányok.

Egy csep kedvünk sincsen a magyar aszfalt részvénytársasággal polemia bocsátkozni, azonban az igazság érdekében és a Szatmár városában terjesztett hírek megecfőzése végett kötelességemnek tartom a cement-beton és az aszfalt légyege felett — mint burkolati anyag — szakértői felvilágosítást adni, hogy azon ügyfeleket, kik czégünket megrendelésükkel megtisztelték, megnyugtassuk, nehogy továbbra is tévutra vezetessenek.

A magyar aszfalt részvénytársaság állítása, hogy az aszfalt burkolat tartósabb czélszerűbb és olcsóbb lenne, elenyészik a szakértői kritika foglaltása alatt.

Ebben az irányban Budapest fő- és székvárosa kösmunkatanácsának főmérnöke Zsigmond Gyéza ur a magyar mérnök- és építészegylet 1889. évi május hó 8-án tartott felolvasását közöljük a következőkben:

„A betonburkolat tartósabb az aszfaltnál, mutatja ezt a városháztéri és az akácfautezai tizenhét illetve tizenkét év óta fekvő beton burkolat, mely ugyszólván javítás nélkül még ma is használható állapotban van és kevés kopást mutat, míg a 12—15 éves aszfaltjárók a forgalmasabb utcákban már gyakori kisebb-nagyobb javításokat igényeltek, sőt pl. a nagyforgalmu Hatvani-utca már rövidebb idő után is javításra szorult, mert nagyobb kopásokat mutatott. — Hogy mennyire kopik el az aszfalt réteg, mutatja az 5—8 miliméteres aszfalt darab, melyet most nemrég találtam a Kerepesi-ut járójának javításakor. — Az aszfalt réteg eredetileg 3 cm. vastag volt. — Az aszfalt drágább a beton járónál a jól készített cement beton egy értékű a gránitkövel.”

Ezen szakférfi szaknyilatkozata után nézzük meg mit tesz a külföld ebben az irányban.

Franciaországban már körülbelül 30 év óta alkalmaztatik a cement-beton járdák burkolására aszfalt burkolat helyett.

Berlinben és Németország legfőbb városában, csupán a kocsutak vannak szorványosan burkolva „természetes aszfalt comprimé“-val, míg a járdák ezement beton burkolattal vannak ellátva. — Bécs utcáiban alig látható aszfalt járda; mert drágának bizonyult be; a gyalogjárókat ott többnyire granitkőből készítik.

Budapesten és Fiumében a 20 év előtt — még a régiebb rendszer szerint — ezement betonból készített járdák kevés helyeken mutatnak repedéseket; míg az aszfalt burkolatot ennyi idő utáni használat mellett legalább háromszor is kellett volna megújítani.

Difficile est satyram non scribere! Em-lítésre méltó és a szakkörök meglepetéssel fognak értesülni — mily nagy a magyar aszfalt részv.-társaság haladása az aszfalt ipar terén! Ezen társulat, vagy talán csak képviselője jutott arra a nagyszerű gondolatra, lépcsőket aszfaltból készíttetni, templomokat, iskolákat, konyhákat és folyosókat aszfalt burkolattal láttatni el.

Ilyesmiről szakférfi eddig nem is álmodozott; hanem miképen tartatik tisztán — az oly alkalmatlan anyaggal burkolt helyiség? — ez aztán már a megrendelő dolga.

Még az ős rómaiak az előbb említett helyiségek burkolására és díszítésére, mozaikot, granito-terrazót, vagy pedig egy — a románczement név alatt ismeretes — fehér-mész kavics- és homokkeverékből álló kemény tömöréket használtak; ezen az ős tényen haladunk még maiglan is a beton ipar szakában.

Az ős rómaiak — feltámadván — mit szólanának hozzá, hogy az ipar nálunk már annyira haladt előre, miszerint padozatok ékítésére (?) már aszfalt is használtatik.

A n. é. közönség ítéletére bizom milyen következtetést fog levonni, ha összehasonlítja az aszfalt járda burkolatot a ezement betonból készített járdával.

Melocco Péter.

Hazánk.

Selmezbányát roppant veszély fenyegeti az ezüst-beváltás árszabásának megváltoztatása miatt. Ennek a bajnak elejét veendő, Osovsky polgármester- és Farbaly orsz. képviselőkből álló küldöttség utazott ma Budapestre a miniszteriumhoz. Tegnap a magánbányáknál több, mint 600 munkás veszette kenyerét és még további elbocsátások is várhatók, a minnek a hire általános pánikot keltett. A hatóságok éberségére nagy szükség van.

A közúti vasutak Budapesten nemzetközi gyűlést tartanak. — Igen sok idegen vendég érkezett Pestre, kik nem győzik eléggé bámulni a magyar főváros szépségét és fejlődését.

A bíboros hprimás az esztergomi főegyházmezei hivatal igazgatójává makkoshetyei Hetyey Sámuel, a bécsi Pázmaneum nagyerdemű, kitűnő lelki igazgatóját, a nagyműveltségű, tudós férfit nevezte ki.

A közös hadügyminiszteri állás betöltésére már is számos kombináció merült fel. A döntés csak a kőszegi hadgyakorlatok után fog megtörténni, de annyit biztosra vesznek, hogy a hadtestparancsnokok sorából nem fog kikerülni az új miniszter.

A felvidéki közmű. egyesület f. hó 12-én tartja meg rendes évi közgyűlését, melyen az ig. választmány beszámol a m. nemzeti kultúra érdekében kifejtett fáradságos munkáról a tót vidékeken.

F. hó 8-án minisztertanács volt a kormányelnök elnöke alatt. A kabinet 3 tagja Borossebesre utazik Ó felsége fogadtatására s visszatérésüknek ideje körülbelül össze fog esni az országgyűlés újra egybegyűlésével.

Pozsonyi főispánná a kormány a legújabb hírek szerint Andrassy Géza grófort szándékozik kinevezni.

Lukács Béla keresk. miniszter megtekintette a Liptó-sz.-miklósi kiállítást, azután tovább folytatta szemleutját. Késmárkon meglátogatta a szövőgyárat, s műszövőiskolát, csipkeverő gyárat, Szepes-Bélán az épülő vasutat, Iglón a Halsenberger-féle szövőgyárat nézte meg, végül Kassán fejezte be szemleutját.

A kir. kuria első büntetőtanácsa Frenreisz István bíró előadása mellett f. hó 7-én tárgyalta a Csólics féle budavári merénylet ügyét, a melyet a híres Eötvös Károly védő vitt a harmadik és utolsó fórum elé. A törvényszék Csólics Mihályt csak a Kohl Medárd titkár ellen elkövetett szándékos emberölés kísérlete ezimén helyezte vád alá. Az ügyészség azonban a vádlottat a herezegprimás ellen elkövetett büntetteért is felelőségre vonatni akarta. A védelem a tábla ilyértelmű határozatát megappellálta a kuriához, mely a tábla ítéletét helyben hagyta. Csólics tehát a végtárgyaláson, mely most már mihamarabb sorra kerül, gyilkosság és szándékos emberölés kísérleteinek vádja alatt fog állani.

A Budapesti Hírlap f. hó 1-től kezdve a budapesti kir. kereskedelmi és váltó törvényszéknél következőképpen van bejegyezve: „Rákosi Jenő Budapesti Hírlap újság vállalata.“ A céget jegyzik Rákosi Jenő és Zilahi Simon. Ugy a szerkesztőség, mint a kiadóhivatal és a nyomda a saját házába, Röck Sz. utca 4. sz. költözött át.

Ürge Ignác hithirdetőről azt a hirt közölték a lapok, hogy Khinában megölték. E hir valótlannak bizonyult; mert mint Medits Nándor lazarista atya, a bécsi hitérítők kongregációjának tagja írja, Ürge Ignác él és nincs semmi baja.

A kir. magy. tudomány-egyetem ifjúsága lelkes fölhívásban fordul a haza összes polgáraihoz, adakozásra kérve mindenkit egy deák otthon, és mensa academica felállítására. — Az adományokat a budapesti kir. magy. tudomány-egyetem rectori hivatalához kell küldeni. Budapest, Tud. egyetemi központi épület.

— Alapítvány. Breznay Béla dr., a tudomány-egyetem rectora, rectorágának emlékére 1000 frtos alapítványt tett azzal a feltétellel, hogy ez összeg az alapítandó mensa academica első alapja legyen.

Külföld.

A belga király szept. 6.-án szentesítette az újalkotmányt, mely azonnal életbe lép.

Angliának tekintélye keleten igen megingott, mert a francia és orosz emelkedő hatalommal szemben nem tudott és tud érvényesülni.

A nápolyi kath. kongresszust, melynek október 3—7.-ig kellett volna végbemenie, az egészségi viszonyok kétsége miatt 1894-re halasztották.

A spanyol zarándoklat október közepén érkezik Rómába; Madridban és Barcelónában nagyban készülnek. mert nagy és fényes tüntetéssel akarják kimutatni a sz. Atya iránti hódolatukat.

Megjelent a mi szentséges Urunknak, XIII. Leo pápának körlevele Magyarországra püspökeikhez szeptember 2-iki kelettel. Örömmel vártuk és eseménynek tekintjük e körlevelet, mely hivatva van kitarást adni a további munkára s világosságot és erőt kötelességeink betöltésére. A körlevél főbb pontjait a következőkben adjuk:

— „Nagyobb erélylyel, mint máskor“ inti a nagy pápa Magyarországra püspökeit, hassanak oda minden, rendelkezésükre álló eszközzel, hogy papok és világiak értsék meg, mi áll kötelességükben s mi nem szabad, nehogy isteni s emberi törvények ellen vétessenek. Óva int ismételtén a püspökök által a vegyes házasságoktól, rámutat az azokból támadó bajokra, veszélyekre s elítélve mindazon katolikusokat, kik előbbi gondos intések után is gyöngék küzdeni az egyház jogait, tanítását megtámadó, isteni törvényeket megvető intézmények ellen, „emberi okosság által vezetetteknek“ bélyegzi azokat, kik „ma, a keresztény intézmények oly heves és ravasz ostromoltatása idején“ vagy tétlenkednek vagy egyenetlenkednek, biztos utat nyitva így ellenségeiknek, hogy még rosszabbra törekedjenek. Módot keresve bajaink orvoslására, rámutat a körlevél a katolikusoknak „évenként való összejöveteleire a püspökök vezetése és elnökelete mellett“, mint a szilárdítandó egyetértésnek és az üdvös, tettekben nyilatkozó buzgóság felköltésének tapasztalatigazolva biztos eszközeire. Püspökökre, papokra és világiakra rároja a kötelességet, gondoskodni arról, hogy a törvényhozók testületének tagjaivá kipróbált vallásosságu és férfierényekkel diszes emberek emeltessenek. Elítéli a modern sajtot, e bőséges forrását a hitetlenségnek és erkölesten tanoknak, szigorral int egyuttal arra, hogy valahára sajtó és irodalom terén alkosson immár nagyobb a magyar katolicismus. És bizalommal tekint a Szent- atya a jövőbe, de elvárja a legnagyobb gondosságot iskoláinkat illetőleg; szól a népiskolákról, sürgeti azoknak felállítását, rendbehozását hivatkozva főpapjaink és nagyjaink „kipróbált bőkezűségére“ és bölcs tanácsokkal látja el őket különösen, a felügyelet, ellenőrzés módjára nézve. A középs- és felsőbb iskolák kérdésénél hivatkozik a körlevél a boldog emlékü alapítók szándékára, kik azokat „az egyház és a püspökök hatalma alá“ helyezték; „Kiválóbb módon“ ad intést arra, hogy olyanok legyenek ez iskolák mint aminőknek alapítva lettek, hogy t. i. a hiten alapuló tudományok székei legyenek azok, melyeken „jámbor és tudós férfiak“ oktassák az ifjúságot vallási tanakra és kötelességekre, „nehogy azon kincsek, miket mint jó magot a gyermeki szivbe zárták, az ifjakban csufosan elveszzenek!“ Hasonló szeretettel, ékesszólással beszél a Szent- atya a papnevelő intézetekről, az azokban adandó nevelésről s kitaró munkára, buzduló erők megfeszítésére intve a katolikusokat, jó akaratot és gondoskodást ígér és kér bizalmat Maga s az apostoli ki-

rály iránt: joggal kérdehetjük azért nincsen e körlevélben egész program adva a katolikusoknak arra, hogy teljes erővel küzdjenek igazságuk és jogaikért? Mert e körlevél nagy öröm és elégtétel püspököknek, és papoknak s minden hitéhez hű katolikusnak azért a sok meghurcolásért, melyet már három év óta szenvednek.

— **Az angol felsőház** a home-rule billt a 2-ik olvasásban elvetette. Az angol akatolikus felső körök szükkeblúsége ismét lehetetlenné tette, hogy a vallásban és nemzetiségében századokon át elnyomott szegény ír kath. népnek végre igazság és béke szolgáltatassék.

Vidék.

— **A vármegyei járványbizottságnak** f. hó 5-én tartott ülésében felolvasott jelentés szerint 1893. évi július hó 3-tól szeptember hó 3-ig terjedő idő alatt Szatmárvármegyében kolerában megbetegedett 520, meghalt 292, meggyógyult 197, ápolás alatt maradt 31 egyén.

— **Sárköz.** Dörner Róbert, a sárközüj-laki népbank igazgatója f. hó 2-án elhalt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe.

— **Csap.** Király ő felsége szept. 8-án este 7 óra 14 perczkor utazott át Csapon, hol 5 perczig időzött. Kende Péter kir. kamarás, ungi alispán diszes küldöttséggel sietett ő felsége üdvözlésére, — ki a tengernyi közönség hangos éljen kiáltásai között szállott ki a kocsiból. Miután az alispán ural több megyei ügyről társalgott — megszólítással tüntette ki a munkácsi káptalan képviselőit: Gebe és Fejér kanonok urakat és Csaba György csapi rk. lelkész.

— **Munkács.** Meszlényi Gyula, szatmári püspök megbízásából Zahoray János nyugalmazott főgimnáziumi tanár és köztünk élő jeles festőművésznünk a napokban készített el egy remek kivitelű oltárképet, a mely sz. Józsefet és a gyermek Jézust ábrázolja. Az alakok arckifejezése és hűsége minden szemlélőt megragad, a színek arányossága és változatossága jól eső benyomást gyakorol a szemre. A szép festményt sokan nézegetik naponkint. Még is érdemli, mert bár már sok templomi képet láttunk, de ilyen ügyes kidolgozásu képet bizony nem minden alkalommal szemlélhetünk. Az oltárkép a halmi ujonan épült rk. templom számára készült.

— **Bátyuban** Jávorszky János nevű munkácsi lakos, 27 éves nős, vasuti fékező, f. hó 6-án a vasuti kocsi kocsitolás közben összeszorították; a szerenésetlen ember azonnal szörnyet halt.

Helyi hírek.

— **Tisztelettel kérjük lapunk azon vidéki megrendelőit, kik még a múlt évről hátralékban maradtak, szíveskedjenek azt beküldeni.**

A „Heti Szemle” kiadóhivatala.

— **Püspök urunk ő méltósága** Hámon ez. kanonok kíséretében f. hó 9-én reggel a 1/2 10 órai vonattal Rómába utazott, a hol körülbelül egy hónapig fog tartózkodni. Püspök őméltóságát számosan kísérték ki a vonathoz. Ott volt a káptalan a nagyprépost vezetése alatt, Jandrisics János apát-plebá-

nos, Aiben Mátyás főgymn. igazgató, a papnevelőintézet előljárósága, a püspöki udvar papjai, a püspöki convictus előljárósága, Kiss Gedeon főkapitány, Erdélyi Imre népiskolai igazgató stb.

— **Főpapi jótékonyág.** Püspök urunk ő méltósága a lakárti (Ung vm.) rk. iskola részére 200 frtot, — a láposbányai róm. kath. hívek által szerzett harang költségeinek fedezésére 50 frtot adományozott.

— **Kinevezések.** Dr. Irinyi Tamás szentzéki jegyző, a püspöki papnevelő intézetben a szentírásitanulmányok tanárává, — Kaisz József az egyházmegyei alapítványi pénztárnál pénztári tisztte neveztetett ki.

— **Örlössy József** paposi helyettes lelkész, betegsége miatt nyugdíjba lépett.

— **Eljegyzés.** Polyánszki Gyula munkács egyházmegyei papjelölt, szeptember 5-én jegyezte el Lengyel Endre nagy-kálói esperes-lelkész kedves leányát Ilonát, áldás frigyükre.

— **Gyászrovat.** Özv. Hável Miklósné szül. Bossin Augusztá f. hó 12-ikén reggel 4 órakor a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után, életének 71-ik évében elhunyt. A boldogultnak hült tetemei f. hó 13-ik napján délután 4 órakor fognak a róm. kath. e. szertartásai szerint a hidontuli sirkertbe örök nyugalomra tételni. Ny. b.

— **A járványbizottság,** mely a kolera fellépése óta vérosunkban nagy ügybuzgalommal működött, a járvány megszűnésével f. hó 11-én d. u. 5 órakor tartott ülésében feloszlott és ezentul mint egészségügyi bizottság hetenkint egyszer, esütörtökön fogja ülését tartani. Az utolsó ülésen Dr. Klein Simon ezredorvos indítványára a bizottság jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az elnöklő polgármesternek, valamint a bizottság két végrehajtó tagjának Papp Géza tanácsosnak és dr. Jéger K. főorvosnak működésükért. Dr. Vajay Imre a járvány kórház jeles kezelő orvosa fáradhatlan és buzgó tevékenységeért a legteljesebb elismerést és köszönetet érdemli. Az utolsó kolerabeteg ma hagyja el a kórházat.

— **A szatmári kir. kath. főgymnasiumban** a tanulóknak az 1893—94. tanévre való felvétele szeptember 15. 16. napjain történik, (helybeli tanulók előbb is beirathatják magukat,) 17-én lesz az isk. év ünnepies megnyitása, 18-án kezdetét veszi a rendes tanítás. Szatmárt, 1893. évi szeptember 8-án, a kir. kath. főgymnasium igazgatósága.

— **A szatmári kath. tanító-, tanítónő- és óvónőképző intézetekben** a növendékeknek az 1893/94. iskolai évre való beiratása, mely a kolera-gyanus kórosatok miatt hatósági rendeletek következtében elnapoltatott, f. hó szeptember 15. és 16. napjain fog megtörténni a már jelzett órákban. A tanítóképzőben a „Veni Sancte” szeptember 16-án, a tanítónő- és óvónőképzőben szeptember 17-én tartatik. Kelt Szatmárt, 1893, szeptember 9. Dr. Steinberger Ferencz igazgató.

— **A zárdai polgári és elemi iskolában** óvodában a tanulók fölvétele f. hó 15-én veszi kezdetét. Az igazgatóság.

— **A szatmári róm. kath. finépiskolában** a tanulóknak az 1893—94. tanévre való felvétele szeptember hó 15. 16. napjain történik. 17-én lesz az iskolai év ünnepies megnyitása, 18-án kezdetét veszi a rendes tanítás. Szatmár, 1893. szept. 9-én. Az igazgatóság.

— **Az iparos tanulók munkakiadó mesterei** tisztelettel kéretnek fel, hogy inasikat f. hó 17. napján vasárnap délelőtt 9—12 óráig beiratkozás végett szíveskedjenek azon tanterembe küldeni, melyben a múlt évben tanultak. Ott minden tanuló utasítást fog nyerni az iránt, hogy a tanév alatt melyik

osztályban és tanteremben fog tanulni; másnap az eddigi órarend fentartása mellett kezdetét veszi a tanítás. — Szatmárt, 1893. szept. 19. Az igazgató.

— **A szatmári protestáns irodalmi kör** f. hó 6-án d. u. tartá alakuló gyűlését, melyen helyből és vidékről mintegy 60-an jelentek meg az egyházi és világi rendből. Elnökül választott egyhangulag I s a á k Dezső, egyházmegyei főgondnok. Alelnök B o r o s Benő; titkár F ü l ö p Áron; pénztárnok B o d Sándor; ügyész ifj. F a r k a s Antal. A helybeli és vidéki választmány tagjai szintén egyhangulag választattak meg.

— **Az új közbárányhid tervét** és költségvetését a belügyminiszterium némi módosítás mellett jóváhagyta és leküldötte.

— **A napokban** meglátogattuk a járvány kórházat, melyet dr. Vajay Imre kezel. Ki kell emelnünk azt a példás rendet, azt a ragyogó tisztaságot és kitünő levegőt, mely e kórházban uralkodik. Vajay dr. jeles orvosunk éber gondosságának, lelkiismeretes vezetésének, a kórház kifogástalan állapota igen sokat köszönhet.

— **Segélyezés.** Az országos kath. tanítói segély-alapból az augusztus 24-én Budapesten tartott közgyűlésen a szatmári egyházmegyéből a következők kaptak 20—20 frt. segélyt: özv. Brender Ferenczné darai, Egner Ilona felsővisói, Kuthy János mátészalkai, Paulik Emilia tiszaujlaki, Sárga József felsővisói és Lipeczky Elek szatmári tanítók, illetve tanítónők. Az illető segélyben részesültek kellően bélyegezett nyugtatványukat küldjék be nsgs. Dr. Roszival Istváu apát-kanonok urhoz Esztergomba, a ki a megszavazott összeget részökre azonnal megküldi.

— **Hymen.** Mondik Endre, a helybeli róm. kath. elemi iskolához most választott tanító, szept. 9-én eljegyezte magának Plank Bella kiasszonyt, özv. Plank Ferenczné kedves és művelt leányát Nagy-Károlyban.

— **Kömley Gyula** színigazgató társulata, mely egy időre feloszlott, ismét szervezve van s jelenleg Kun-Félegyházán működik. Kömley a városligeti szinkör több tagját szerződtette télére.

— **Melbetegek és szivbajosok** figyelmébe. Dr. Lőrinczy Ferencz, budapesti tüdő- és szivgyógyász, üdülő utjából hazaérkezve, rendelő intézetében (Zöldfa utca 43. sz.) betegeket naponta fogad s pedig reggel 9—12; délután 3—6-ig.

— **A Szatmárt és M.-Szigeten** állomásozó 12. honvéd gyalogezred részére szükséges termények biztosítása iránt f. év szeptember hó 22-én d. e. Várpalánkán Munkács mellett a cs. és kir. élelmezési raktárnál bizottsági tárgyalás fog tartatni. Ezen hirdetések szerint 1894. évi január 1-től december hó végeig terjedő időszakra a következő termények és az alább kitett mennyiségben szükségeltetnek. M.-Szigeten naponkint 3360 grammos adag zab 6. Szatmáron naponta 840 grammos adag kenyér 200, 3360 grammos adag zab 18. A kenyér 1400 grammos czipókban lesz készitendő.

— **Hirdetmény.** Ezennel közhirrre tételik, miszerint a Szatmár vármegyei lótenyésztés emelésére a nmgu. földmivelésügyi m. kir. miniszter ur által f. é. márczius hó 17-én 16245 szám alatt engedélyezett lótenyésztési-jutalomdíjosztás folyó évi szeptember hó 20-án d. e. 10 órakor Szatmár-Németiben az ez alkalommal tartandó országos vásár alkalmával a baromvásártéren fog megtartatni, — mely alkalommal következő államdíjak lesznek kitiűzve: I. Sikertűt szopócsikóval bemutatott anyakanczák számára, melyek jól ápolt, egészséges és erőteljes állapotban vannak, öröklő hibáktól mentek s jó tenyészkanccák kellékei-

vel bírnak: Első díj 40 ezüst forint. Második díj 30 e. f. Harmadik díj 20 e. f. Negyedik díj 10 e. f. Ötödik díj 9 e. f. Hatodik díj 8 e. f. Hetedik díj 7 e. f. Nyolcadik díj 6 e. f. II. Három éves, egészséges, erőteljes, jól táplált és ápolat, öröklő hibáktól ment kancacsikók számára, melyek kitűnő tenyészképességet ígérnek: Első díj 30 ezüst forint. Második díj 20 e. f. Harmadik díj 10 e. f. Negyedik díj 5 e. f. Ötödik díj 5 e. f. Minden tekintetben kitűnő mén- és kancza-csikókat a kitűzött díjakból pályázaton kívül is jutalmazhat a díjosztó bizottság. Pályázhat minden Szatmár vármegyei tenyésztő, ha községeljárói bizonyítvánnyal igazolhatja azt, hogy a szopós csikóval bemutatott anyakancza már a születés előtt sajátja volt vagy pedig, hogy a kiállított hároméves kanczasikó egy az ellés idejékor birtokában volt anyától származik és általa neveltetett. Megjegyeztetik azonban, hogy pénzügyalomban csak földmives tenyésztők részesülhetnek; míg a nem földmives tenyésztők diszkriminációt nyerhetnek. A pályázathoz csak angol telivér lovak kizárva — minden egyéb faj — akár nagyobb, akár kisebb tenyésztő által nevelt ló kivétel nélkül pályázhat; ha azonban valamely ménes tulajdonos vagy bármely más díjnyertes pályázó a nyert díjat a közügy érdekében a helyszínen ujjal pályázat alá kívánna bocsátani, úgy kitüntetésül diszkriminációt fog nyerni. A bemutatott lovak megbírási, valamint az odaítélt díjak kiosztása is, egy e végre alakult vegyes szakbizottság által azonnal a helyszínen fog eszközöltetni. Hogy a díjosztó bizottság kellő időben megtudhassa valamennyi pályázó otlétét, köteles minden pályázó a kijelölt nap reggelén Szatmár-Németiben a helyhatóságnál jelentkezni, hol további utasítást nyerend. Kelt Nagy-Károly, 1893. évi szeptember hó 4-én. Nagy László, alispán. Bottka Béla vármegyei lótenyésztési bizottsági elnök.

Irodalom.

— *Erdély* turisztikai, fürdőügyi és néprajzi folyóirat. Az erdélyrészi Kárpát-egyesület értesítője. A választmány megbízásából szerkeszti V e r e s Endre II. évfolyam. Előfizetési ára nemtagok részére 3 frt. K o l o z s v á r. Kiadja az erdélyrészi Kárpát-egyesület.

— *Jézus Szentséges Szívének Hírnöke*. A p. Tóth Mike S. J. által szerkesztett derék kath. folyóiratnak most jelent meg f. évi 9. füzet a következő tartalommal: A szív próbája. — Az engesztelő sz. áldozás egylete. — Régibb emlékek. — Nagyváradon. Hős családok. (Folyt.) — Az elhalasztott megtérés. — Afrikából. — Jézus szents. Szívének áldásai. — Az életből. — Az anyaszentegyház Olaszországban.

— *„Szűz Mária virágos kertje.”* cz. kath. folyóiratnak f. évi 9. füzet a következő tartalommal jelent meg: Mennysországnak királynéja. IX. — Égi szeretet-kert. VIII. — Hónapos rózsák. — VII. (Folyt.) — Lelki zarándoklat Boldogassz. sirjához. — Lurd felé. (Folyt.) — Erénygyöngyök. — Krónika.

— *Rózsalevelek az élő rózsafűzérhez*. Tartalmaz 15 kettős levelet a rózsafűzér minden titkához egy névjegyzékkel. Megjelent az egyházi hatóság engedelmével Wajdits Nándor sz. Család kath. könyv- és műkereskedésében (Üllő-ut 21.) Ára 15 kr. postabérrel 17 kr.

Hasznos tudnivalók.

A gabona kezelése a cséplés után. A száraz, jó fogású gabonát tudvalevőleg mindig jobban el lehet adni, mint azt, a melynek nyirkosabb, érdesebb a tapintata. A szárazon való betakarodás ugyan nem függ mindig a gazdától, de a ki ért hozzá, még a nem egészen minden hiba nélküli gabona értékét is nagyon megjavíthatja. A gabonát ne halmozzuk nagyon össze, hanem lehető-

leg sekélyen teregezzük el, a mennyire csak a hely engedi, azonfelül pedig száraz időben forgassuk meg jól, úgy a hogy azelőtt a nyomatás után szokták felszórni a gabonát, hogy minden egyes szem lehetőleg jól érintkezze a levegővel. Arra azonban nagyon kell vigyázni, hogy ezt a munkát csakis hűvös, száraz idővel végezzük, tehát a forró nyári napokon csakis a reggeli órákban. Minden gabonarakásban ugyanis a szemek között van egy bizonyos mennyiségű levegő, a melynek nyirkosabb vagy szárazabb volta nagy befolyást gyakorol a gabona minőségére. Sokan esős időben forgatják a gabonát a mikor odakünn úgy sincsen semmi dolog, pedig ez az eljárás nagyon helytelen, mert így nyirkos levegőt juttatunk a gabona közé, a mivel a dohosodást mozdítjuk elő, meg a felmelegedést, erjedést. Ha ellenben hűvös, száraz időben szelelünk, forgatunk, száraz, tiszta levegő jut a gabona közé, a mely nagyon előmozdítja annak kiszáradását, további jó eltarthatását. A nyirkos vagy legalább kétes fogású gabonát gyakrabban kell rostálni, forgatni, a szárazat elég, ha minden hónapban egyszer mozgatjuk.

Tojások eltartása. A meszes vízbe való elrakás még mindig nagyon divik, pedig nem jó, mert a mint tapasztalásból is észrevehetjük, a meszes víz a héj likaesain át behatol a tojásba és annak bizonyos mellékizt ad. Valamivel jobb a polyvába elrakás, a minek az a jó tulajdonsága van, hogy könnyen végezhető. A legtöbben azonban elmulasztják a polyvába rakás előtt tiszta zsirral bedörzsölni, a mi pedig szükséges arra, hogy a tojás likaesai a levegőtől elzárassanak. Azután még egy hibát követnek el gyakran, nem válogatják meg elég jól a polyvát, pedig tojás eltételére csak az olyan polyva jó, a mely egészen

egészséges, nem dohos, nem rozsdás vagy üszögös, és teljesen száraz. A mely polyvának hibája van, abban a tojás is nagyon hamar elromlik. Az elrakott tojást egészen száraz, szellős helyre kell tenni és ott tartani, különben a polyva könnyen nyirkosságot szív magába és azután megdohosodik és vagy egészen elrontja a közötte levő tojást, vagy legalább is bizonyos mellékizt ad neki, az ismeretes és kellemetlen polyvaizt.

Apróságok.

A zene azon hangárnyalatból fejlődik ki, melyet az emberi hang fölvesz, midőn a szenvedély hatása alatt áll.

Spencer Herbert.

A gyermek azért oly boldog, mert mit sem tud, az agg azért oly szájalomraméltó, mert mindent tud; szerencséjére, ott, hol az élet titkai végződnek, kezdődnek a haláléi.

Chateaubriand.

A tudomány bankjegy, melyet csak ott lehet használni, hol értéke van; az eszélység készpénz, melynek minden alkalommal hasznát lehet venni.

Humboldt.

Nyerességgel dolgozik az, ki jól tud bánni az ostobákkal; nullákkal könnyű számolni.

A malomhoz hasonló életünk;

Sokat csatogtatunk és zörgetünk,

Meg azért mégis minden szép renddel:

Elöl a számár — utána az ember.

Van szerencsém a nagybecsű helybeli és vidéki közönség szives tudomására hozni, hogy az évek során át Kazinczy-utca 3. sz. alatt lévő

szabó műhelyemet

a mai kor igényei szerint berendezve és megnagyobbítva, f. évi augusztus hó 15-ikétől áthelyeztem a *Deák-terre, a Lengyel Endre ur házában levő Döry Dezső ur temetkezést rendező intézete helyiségének egy részébe.*

Hol is állandó raktárt tartok a legfinomabb férfi ruhaszövetekből, továbbá katona- és vasuti tiszt egyenruha szövetekből, a tiszt urak részére mindennemű kellékekből, u. m.: arany zsinórok-, csillagok-, rózsák-, licznik-, tiszt pénzügyőri és csendőri sapkák és kellékekből.

Elvállalom mindennemű

polgári öltönyök és tiszt egyenruhák

készítését és az egyenruhák átalakítását is a legjutányosabb árak és pontos kiszolgálás mellett. Bátorkodom még megjegyezni, hogy **papí öltönyök és reverendák** készítését is elvállalom s az ezekhez szükséges anyagot is raktáron tartom.

Magamat a nagybecsű közönség becses pártfogásába ajánlva, vagyok kész szolgálattal Szatmár, 1893. augusztus hó.

2—3

Botos Gyula.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1893. május 1-től.

Állomások	Személy vonat	Vegy. vonat	Sz. vonat
<i>Szatmár—Debreczen.</i>			
M.-Sziget	indul 11:41	6:06	1:40 4:05
Királyháza	érkezik 2:01	7:54	4:50 5:54
Szatmár	indul 4:00	9:22	9:35 7:15
Szatmár	indul 4:15	9:30	7:22
Nagykároly	érkezik 5:31	10:26	8:15
Debreczen	„ 8:00	12:29	10:16
Budapest	„ 1:50	8:40	6:20
*) Debreczentől gyorsvonat.			
<i>Szatmár—Királyháza.</i>			
Budapest (Debreczenig ind.)	7:00	Sz. v. 1:55	Sz. v. 8:25
Debreczen gyorsvonat) érkezik	2:44	7:09	3:09
Nagykároly	5:20	10:13	5:24
Szatmár	6:27	11:29	6:26 V. v.
Szatmár	indul 6:37	11:54	6:36 12:24
Királyháza	érkezik 7:50	1:31	7:45 2:05
M.-Sziget	„ 10:10	4:36	10:10
<i>Szatmár—Nagybánya.</i>			
Nagybánya	indul 6:00	3:00	
Szatmár	érkezik 9:07	6:08	
Szatmár	indul 10:10	7:27	
Nagybánya	érkezik 1:25	10:38	

Az éjjeli idő (esti 6:00-tól reggeli 5:59-ig) a percekot jelző számok aláhúzásával van kitüntetve.

A közeledő iskolaidény alkalmából van szerencsém széles iskolai körben elterjedt és általánosan ismert saját

ISKOLAKÖNYV KIADVÁNYAIMAT

bevezetés czéljából a t. tanító urak jóakaratu figyelmébe ajánlani, — u. m.:

- Derharbe-Tóthfalussy Káté I. II. III. r. á** —.50
- Egy tanítónő, magyar nyelvtan** —.10
- Erdélyi, Szatmár megye földrajza** —.30
- Bodnár G., kis miniszter** —.04

melyekből mutatványpéldányt kívánatra készséggel küldök. — Ez alkalommal szives tudomásukra adom, hogy az összes hazai iskolákban használt

tankönyvek

valamint mindennemű iskolai felszerelések és eszközök dusan felszerelt raktáromban jutányos áron megszerezhetők. Előljáróságok és tanítók tisztelet-példányokban részesülnek és mindent bérmentve saját költségemen küldök. Különös figyelembe ajánlom a most megjelent, a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter által elrendelt „Szatmár megye“ iskolai nagy fali térképe.

Végül még a most 2 kötetben megjelent

„ATHENAEUM KÉZI LEXICON“-át

bekötve 16 frtért, 1 frtos havi részletfizetésre ajánlom, melyre nézve szives megrendelését várva, maradtam

Szatmár, 1893. július hó. 10—

kiváló tisztelettel

LÖVY MIKSA

könyv- és papirkereskedése.

Legjobb óvszer a kolera és egyéb fertőző betegségek ellen.

A nm. m. kir. belügyminiszterium 8476/93. számú körrendeletével ajánlva.

Tökéletes fertőtlenítés.

Teljesen szagtalan! Önműködő tözegszóró klozettek! Belföldi és külföldi szabadalmak! Szobai árnyékszékek mindenféle tetszetős alakban. Árnyékszék berendezések, kórházak, laktanyák, iskolák szállodák, ipar-vállalatok, stb, stb. részére.

2-3

MAGYAR TÖZEG- ÉS MŰTRÁGYA-IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.
Igazgatóság: BUDAPEST Zrínyi-utca 3.

Fertőtlenítő és szagtalanító tözegpor! Tözegalom! Mindennemű tözeggyártmány nagy raktára.

KÜLÖNLEGESSÉG:

emberi- és állati hulladékok ipari és gazdasági értékesítése. Város tisztítási- és elfuvarozási vállalatok szervezése. Műtrágya gyártás. Képes árjegyzékekkel, részletes tervekkel és költségvetésekkel szívesen szolgál **AZ IGAZGATÓSÁG.**

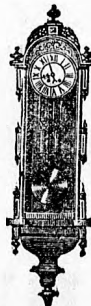
Órák és szemüvegek gyorsan és pontosan javíttatnak.

UJ ÓRÁS ÜZLET

Szatmáron, Deák-tér 20 sz.

☞ Tek. Losonczy József ur házában. ☞

Mindennemű amerikai ébresztő arany-, ezüst-, nikkel zsebórák, és schwarcwaldi kitünően szabályozva, és schwarcwaldi **fali órák** jótállás mellett.

Valamint a legujabb divatu bécsi inga, ebédlő és salon berendezéshez a legjobb minőségben.

Nagy választékban szemüvegek és orcsiptetők. (Zwicker.)

Midőn van szerencsém üzletem megnyitását nagyrabecsült ismerőseim, barátaim, valamint a n. é. közönség b. tudomására hozni, megemlítem, hogy szakomban 12 évi segédeskedésem alatt renomirt órás üzletekben dolgoztam s itt helyben egy elsőrendű üzletben 6 évig mint üzletvezető működtem, mely idő alatt a legnagyobb jártasságot és ügyességet sajátítottam el, melyet arra akarok felhasználni, hogy minden tekintetben jó szolgálatokat tegyek a hozzám forduló n. é. közönségnek. Nagyrabecsült pártfogásukba ajánlva magam, maradok tisztelettel

kész szolgáljuk **Feiszthuber János,** órás.

2-3

Órák és szemüvegek gyorsan és pontosan javíttatnak.

Lengyel Endre utóda Dóry

első temetkezést rendező intézete a „Kegyelethez“ Szatmáron, Lengyel Endre ur házában.

2-6

Elvállal olcsó és szép

temetés rendezéseket.

Készletben tart halottak számára való felszerelvényeket, ÉRCZ-, FA-, LAKKOZOTT s FÉNYEZETT KOPORSÓKAT, természetes s mű virágból készült KOSZORUKAT a legolcsóbb árak mellett.

Idénytől visszamaradt szövetek leszállított árák mellett.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlani

női és férfi divat üzletem,

a mely az őszi idényre már teljesen föl van szerelve finom és izléses **női és férfi ruha szövetekkel** és az ahoz szükséges **bélések és díszekkel**.

Bevezettem ez alkalommal üzletembe **női- és leányka felöltöket, gallérokat, esőköpenyt, női bundákat és muffokat** nagyválasztékban hoztam, a mely cikkekből, miután azok divatüzletemben teljesen beleillenek, állandó raktárt fogok tartani.

Szerződöttem üzletem részére egy elsőrendű női- és férfi szabászt s műhelyemben a legjobb munka erők vannak alkalmazva, ennél fogva ma már **képes vagyok** úgy a női ruhák és felöltők, valamint a férfi ruhák elkészítésénél a **legmagasabb igényeknek is megfelelni**.

Női kelengyékhez szükséges kész **fehérneműk, vászon, abrosznemű, harisnyák, függönyök, ágytakarók, posztókendők és szőnyegek** a legjutányosabb szabott árák mellett nagyválasztékban kaphatók.

A midőn ezen nagy áldozatokkal berendezett női és férfi ruha vállalatomat megkezdtem, azon czél lebegett előttem, hogy az igen t. nagyérdemű közönség ne legyen kénytelen ruha szükségleteit a fővárosból beszerezni s hogy ezen vállalatomat fejleszteni képes lehessen, becses pártfogásukat kérve, maradtam

tisztelettel

Lengyel Imre.

24—

MELOCCO TESTVEREK

mücement kögyárosok, Budapest, IV. Hatvani-u. 19.

Különlegességek: Járdák, csatornázások, burkolások, cementlapok stb. stb. készítése sűrített cementbetonból saját rendszerünk szerint.

Miután Szatmár sz. kir. város területén a gyalogjárókat készítjük, ajánljuk czégünket a

czementbeton

iparba vágó munkálatok foganatosítására.

Nevezetesen:

Mezőgazdasági ipartelepek, gyárak, továbbá templomok, iskolák, boltelhelyiségek, magtárak, folyosók, konyhák, fürdők, kapubejárók, istállók stb. burkolására.

Csatornák, vízmedenczék, peczegődrök, jászlak készítésére. Nedves pinczék s egyéb helyiségek, valamint falazatok szárazzá tételére.

Nedves helyiségek szárazzá tételére az aszfalt burkolat semmi képen sem felel meg; hebizonyult, hogy az aszfalt burkolat helyébe rövid idő múlva cementbeton burkolatot kellett alkalmazni. Erről bárki meggyőződést szerezhet magának — egyebek közt — a városi gazdasági majorépületben, vagy Heinrich Viktor ur házában.

Helyiségek tisztántartására sem alkalmas az aszfalt burkolat; szakférfi nem is ajánlhatná templomok, iskolák, folyosók, termek és hasonló helyiségeknek aszfalttal való kiburkolását.

A n. é. közönséget megkérjük megrendeléseit szakmánkra vágó munkálatokra, vagy közvetlenül **Budapest, IV. Hatvani-utca 19.,** vagy szatmári képviselőnk **Wallon Henrik** ju czéghez átszármasztatni.

1—

Tisztelettel

MELOCCO TESTVEREK.

A „Szent István Társulat“ összes kiadványaiból nagy raktár!

ISKOLAI KÖNYVEK.

Teljes raktára a hazai és külföldi irodalom jelesebb termékeinek. Tan és segédkönyvek minden szakból. Zeneművek nagy választékban.

REIZER JÁNOS
KÖNYV- és PAPIR-KERESKEDÉSE
SZATMÁRON.

Dízművek és ima-könyvek gazdag választéka. Papir- író- és rajzszeretek a legjutányosabb árákon. Nyomatványok nagy készletben.

Az új tanév alkalmából van szerencsém tudomására hozni, hogy

könyv- és papir-kereskedésemben

mindenféle iskolai-könyvek, tanszerek, papir- író- és rajzszeretek, gymnasiumok, képezdék, polgári iskolák, leány-intézetek, népiskolák számára, valamint magánhasználatra, nagy mennyiségben folyton raktáron vannak.

Egyházi elüljáróságok és tanítók nagyobb megrendelésnél tisztelet-példányokban részesülnek és az árukat bérmentve kapják.

Iskolai könyvjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve.

Vidéki megrendelések a legnagyobb pontossággal, figyelemmel rögtön eszközöltetnek.

Megrendeléseket bárhol és bárki által hirdetett, minden munkára, lapra, folyóíratra stb. elfogadok.

6—

Kiváló tisztelettel

Reizer János.

A m. kir. tud. egyetemi nyomda összes kiadványai folyton készletben.